

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาโครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและกำหนดแนวทางการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งเพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ภายในครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง เพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินการปรับปรุงพฤติกรรมรายจ่ายที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และให้ชุมชนตำบลหนองป่าครั่งมีกลไกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบในการเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจครัวเรือน ชีวีตโดยอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต

ผลการศึกษาโครงการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

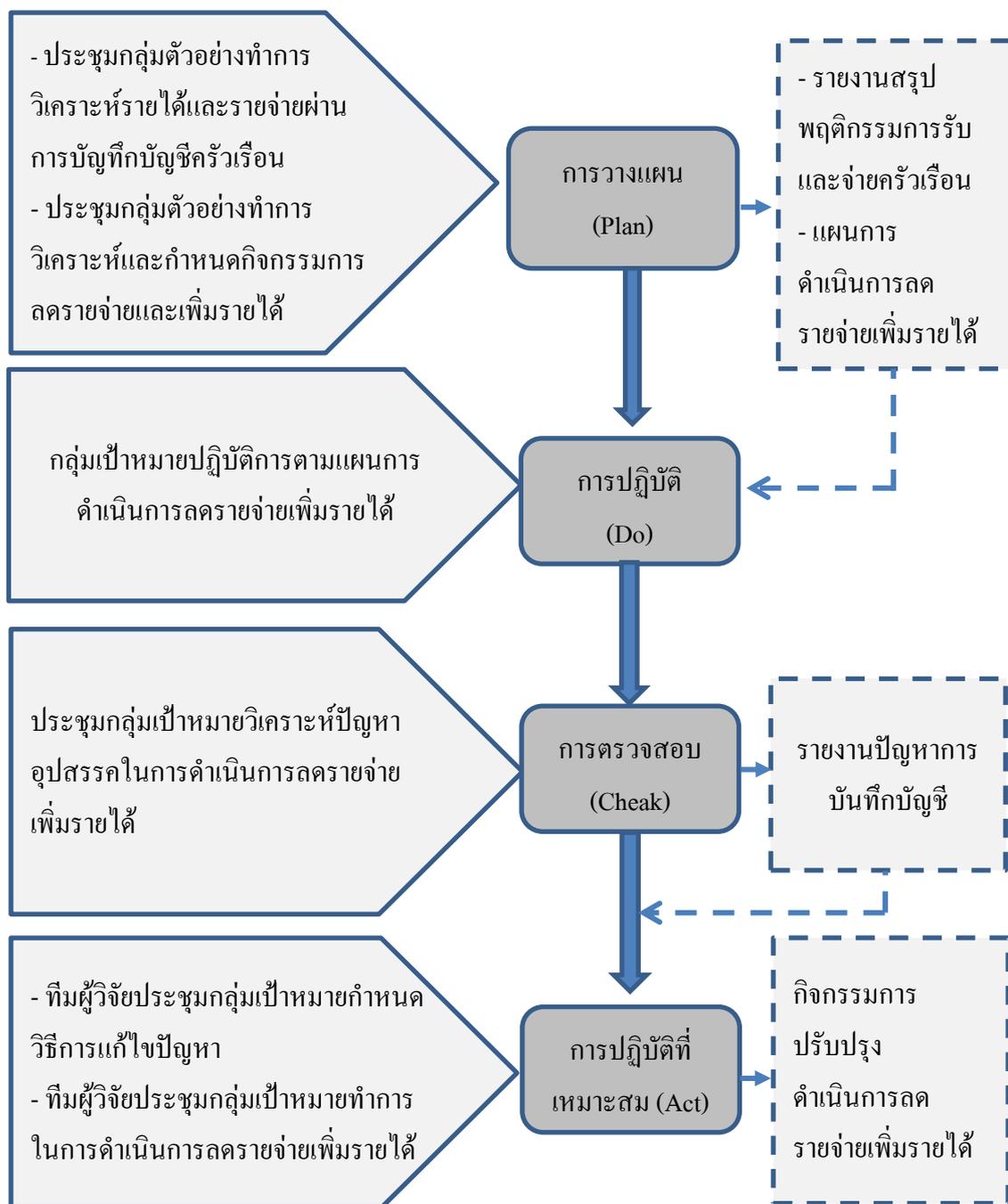
- 4.1 เพื่อศึกษาและกำหนดแนวทางการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน
- 4.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ภายในครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน

4.1 ผลการศึกษาและกำหนดแนวทางการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการศึกษาและกำหนดแนวทางการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเน้นการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ด้วยการประชุมกลุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วยคณะผู้วิจัย ตัวแทนครัวเรือน ผู้นำชุมชนและตัวแทนองค์กรชุมชน จำนวน 13 คน ได้แก่

คุณจิตตานาถ ปันไหว ประธาน อสม. และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง
 คุณเจริญศรี ปัญจบุรี รองประธาน อสม.
 คุณอำไพ ฟองศรี ประธาน โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML)
 คุณสายทอง ไชยธรรม
 คุณเมือง ดวงดี
 คุณพิชชนาพร ปัญญา
 คุณจำจร นันตะ
 คุณคำหน้อย ดวงดี
 คุณจอมแสง ชำนาญศรี
 คุณชมเพลิน ศักวุฒิ
 คุณเป็งฝู้น วัลารักษ์
 คุณละออง ปัญญาวงศ์
 คุณอำพร เอ็งเวลลิงค์

ผลการศึกษาและกำหนดแนวทางการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการประชุมเน้นการระดมความคิดเห็นของชุมชนต่อปัญหาอุปสรรคที่มาของรายได้ และพฤติกรรมรายจ่าย เพื่อนำไปสู่การกำหนดและดำเนินการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยกระบวนการ P-D-C-A สามารถแสดงวงจรได้ดังแผนภาพที่ 4.1

แผนภาพที่ 4.1 แสดงวงจร P-D-C-A เพื่อนำไปสู่การกำหนดและดำเนินการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน

จากแผนภาพที่ 4.1 แสดงวงจร P-D-C-A เพื่อนำไปสู่การกำหนดและดำเนินการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน

การวางแผน (Plan)

การดำเนินกิจกรรมการวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ คณะผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างได้ร่วมระดมสมองเพื่อวางแผนดำเนินใน 2 ประเด็น ได้แก่

- 1) ประชุมกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายผ่านการบัญชีครัวเรือน
- 2) ประชุมกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ ด้วย SWOT Analysis และ TOWS Matrix

การปฏิบัติ (Do)

คณะผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มเป้าหมายการดำเนินการกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

การตรวจสอบ (Check)

คณะผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มเป้าหมายการดำเนินตรวจสอบประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

ปรับปรุงแก้ไข (Act)

คณะผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมาย ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาหารือ จากการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และร่วมกันแก้ไขปัญหา

ผลการดำเนินการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยกระบวนการ P-D-C-A สรุปได้ดังนี้

การวางแผน (Plan)

ผลการดำเนินกิจกรรมการวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ คณะผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างได้ร่วมระดมสมองเพื่อวางแผนดำเนินใน 2 ประเด็น ได้แก่

- 1) ผลการประชุมกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายผ่านการบัญชีครัวเรือน
- 2) ผลการประชุมกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ ด้วย SWOT Analysis และ TOWS Matrix

1) ผลการประชุมกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายผ่านการบัญชีครัวเรือน

รายได้ครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์รายได้ผ่านการบัญชีครัวเรือน ข้อมูลด้านรายได้ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,297.58 บาท และผลการศึกษาลักษณะที่มาของรายได้ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

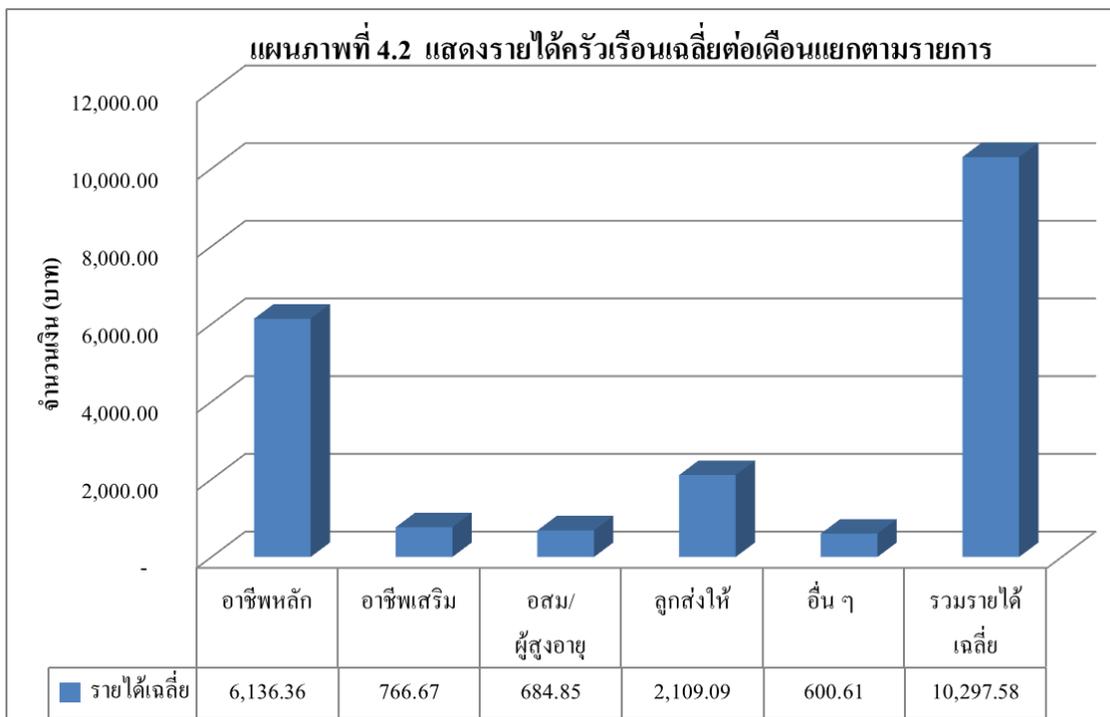
- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากอาชีพหลัก ได้แก่ การรับจ้าง เงินเกษียณอายุ เงินเดือนจากการเป็นนักรการเมืองท้องถิ่น
- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นนอกจากรายได้จากอาชีพหลักแล้วยังมีรายได้จากเงินช่วยเหลือจากบุตรหลานส่งให้
- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงมีรายได้ประจำจากเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ รวมทั้งเงินตอบแทนการเป็นสมาชิกสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม จึงไม่มีแหล่งรายได้อื่นนอกจากอาชีพหลัก จึงทำให้ไม่สามารถสร้างรายได้เสริมแก่ครัวเรือน

รายจ่ายครัวเรือน

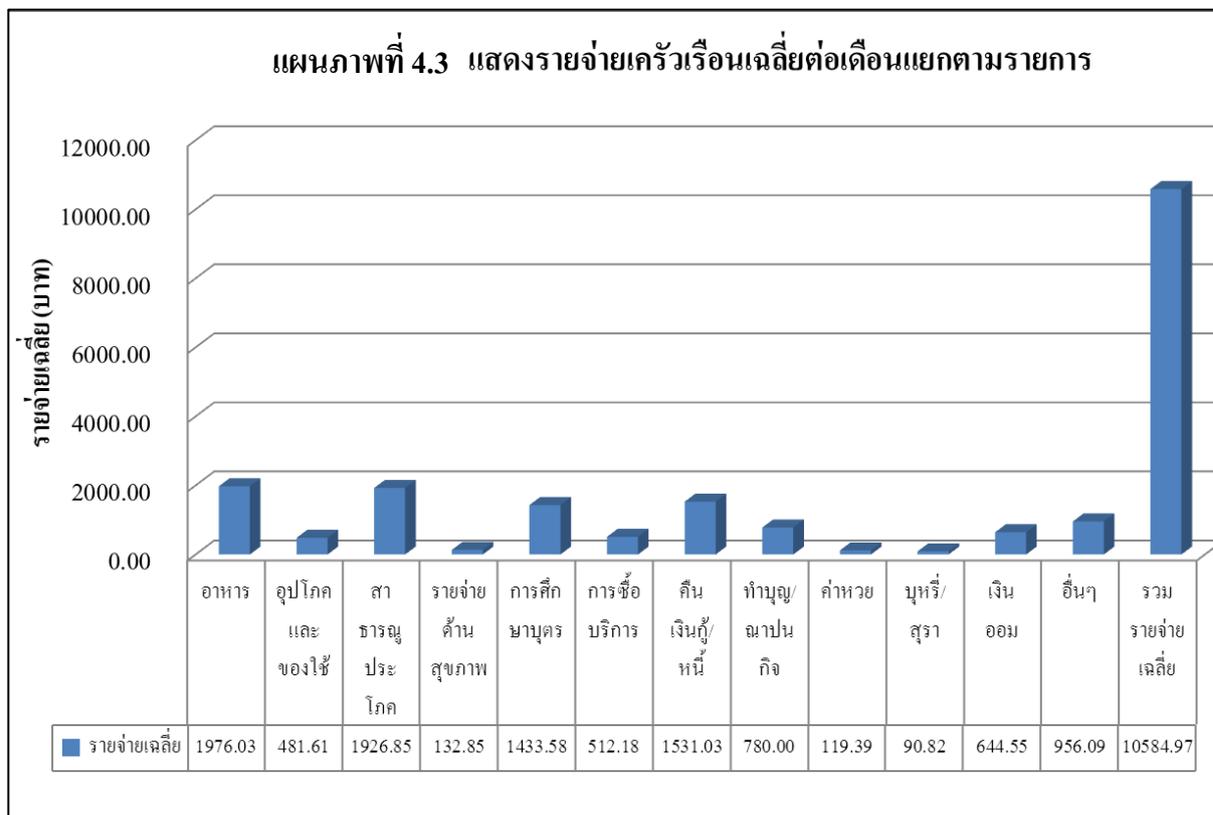
ผลการวิเคราะห์รายจ่ายผ่านการบัญชีครัวเรือน ข้อมูลด้านรายจ่ายครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,584.97 บาท และผลการศึกษาลักษณะรายจ่ายครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

- กลุ่มตัวอย่างอาศัยในเขตชุมชนเมือง ดังนั้นนอกจากรายจ่ายค่าอาหารแล้วยังมีรายจ่ายหลักที่สำคัญคือรายจ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า และน้ำประปา เป็นต้น
- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภาวะหนี้สินครัวเรือนจากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน

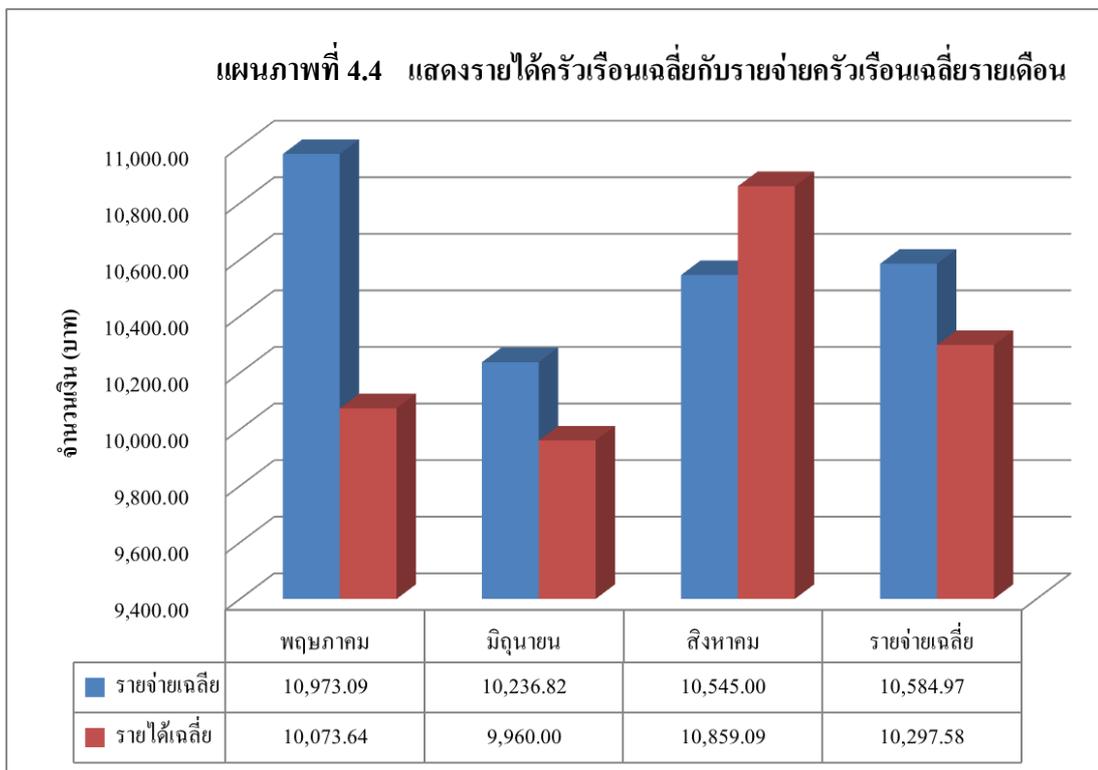
เมื่อทำการวิเคราะห์ผลต่างระหว่างรายรับและรายจ่ายเฉลี่ยจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย โดยมีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายโดยเฉลี่ย 287.39 บาท ต่อเดือน

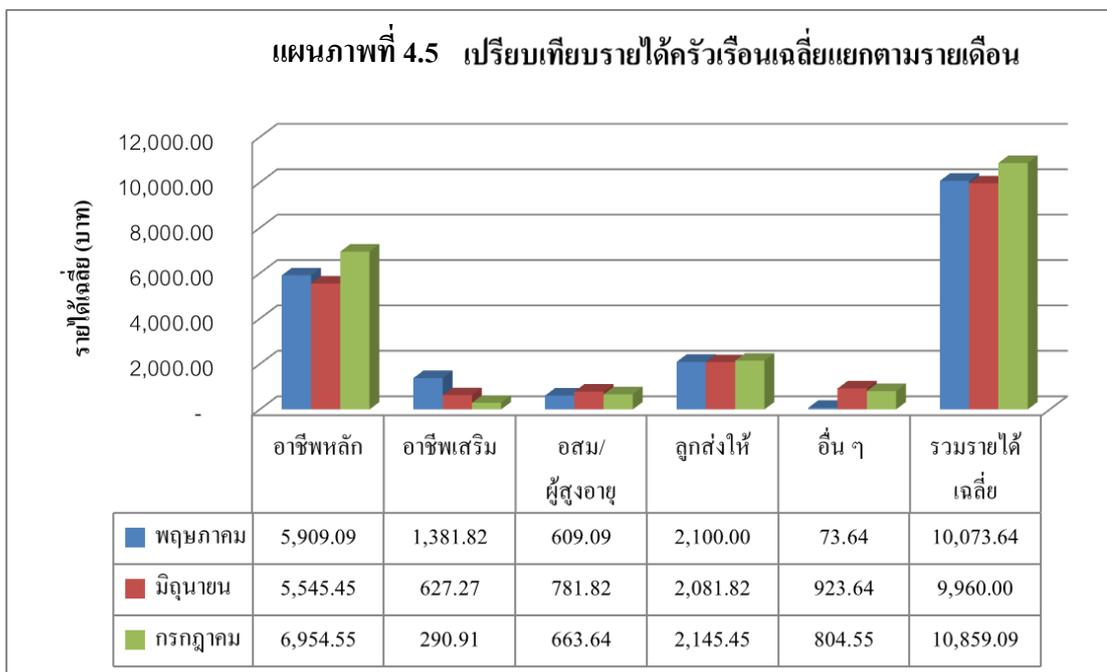
การประมวลผลข้อมูลด้านรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,297.58 บาท โดยประเภทที่มาของรายได้มากที่สุด ได้แก่ อาชีพหลัก เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 6,136.36 บาท รองลงมาคือ เงินรับจากบุตร เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 2,109.09 บาท และ รายได้จากอาชีพเสริม เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 766.67 บาท ดังแผนภาพที่ 4.2 แสดงรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนแยกตามรายการ

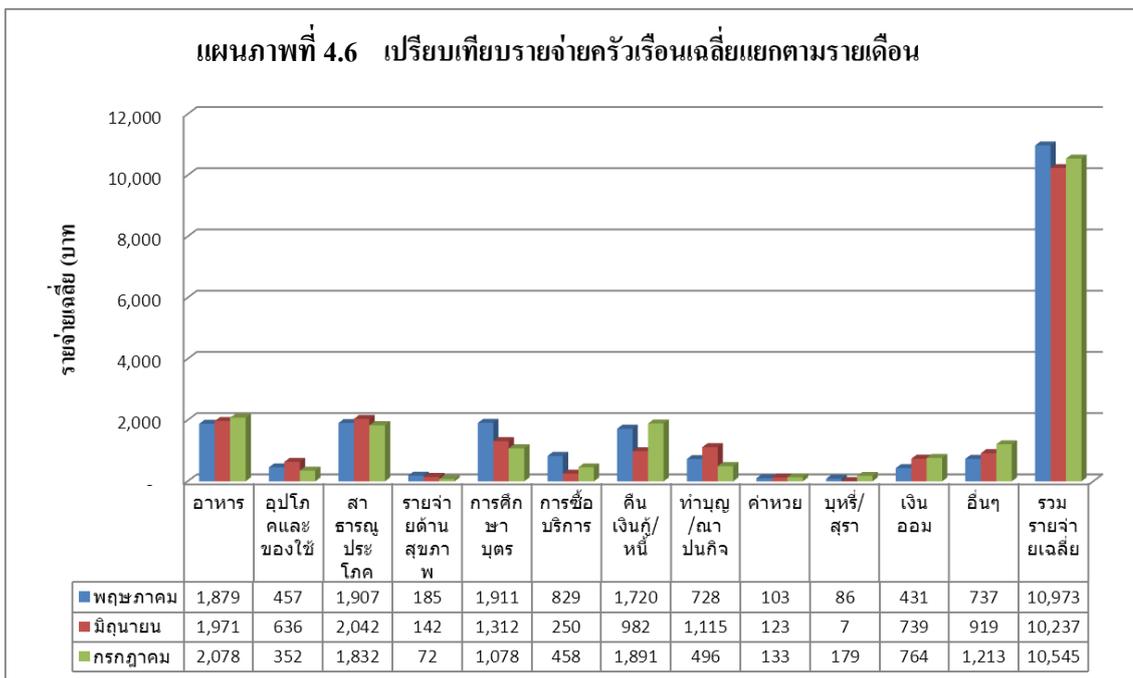
การประมวลผลข้อมูลด้านรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนแยกตามรายการของกลุ่มตัวอย่างแยกตามรายการ พบว่ามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,584.97 บาท โดยรายการของรายจ่ายมากที่สุด ได้แก่ ค่าอาหาร เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 1,976.03 บาท รองลงมาคือ ค่าสาธารณูปโภค เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 1,926.85 บาท และรายจ่ายค่าน้ำประปา เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 1,531.03 บาท ดังแผนภาพที่ 4.3 แสดงรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนแยกตามรายการ

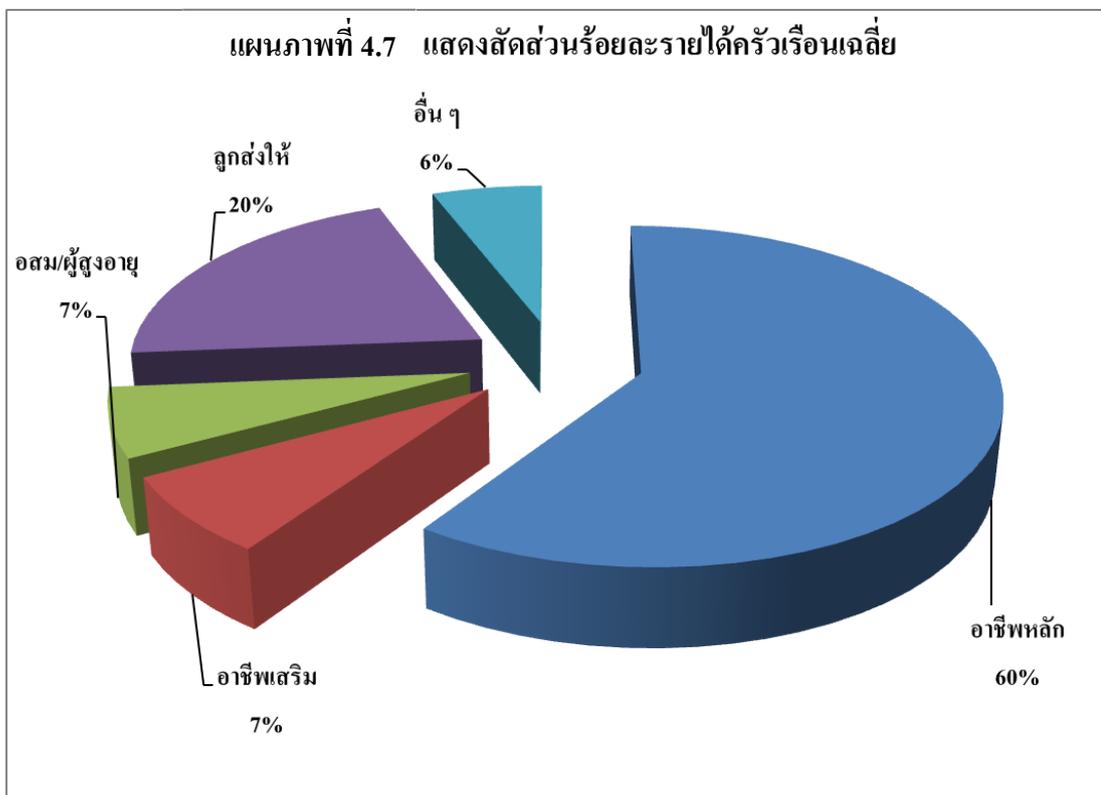
การประมวลผลข้อมูลรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยกับรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย เปรียบเทียบรายเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเดือนสิงหาคม มีส่วนต่างรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยกับรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 314.09 บาท รองลงมาคือเดือนมิถุนายน ส่วนต่างรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยกับรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย -276.82 บาท และเดือนพฤษภาคม มีส่วนต่างรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยกับรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย -899.45 บาท โดยในภาพรวมรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยกับรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 3 เดือน มีส่วนต่างรายได้กับรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย -287.39 ดังแผนภาพที่ 4.4 แสดงรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยกับรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยรายเดือน

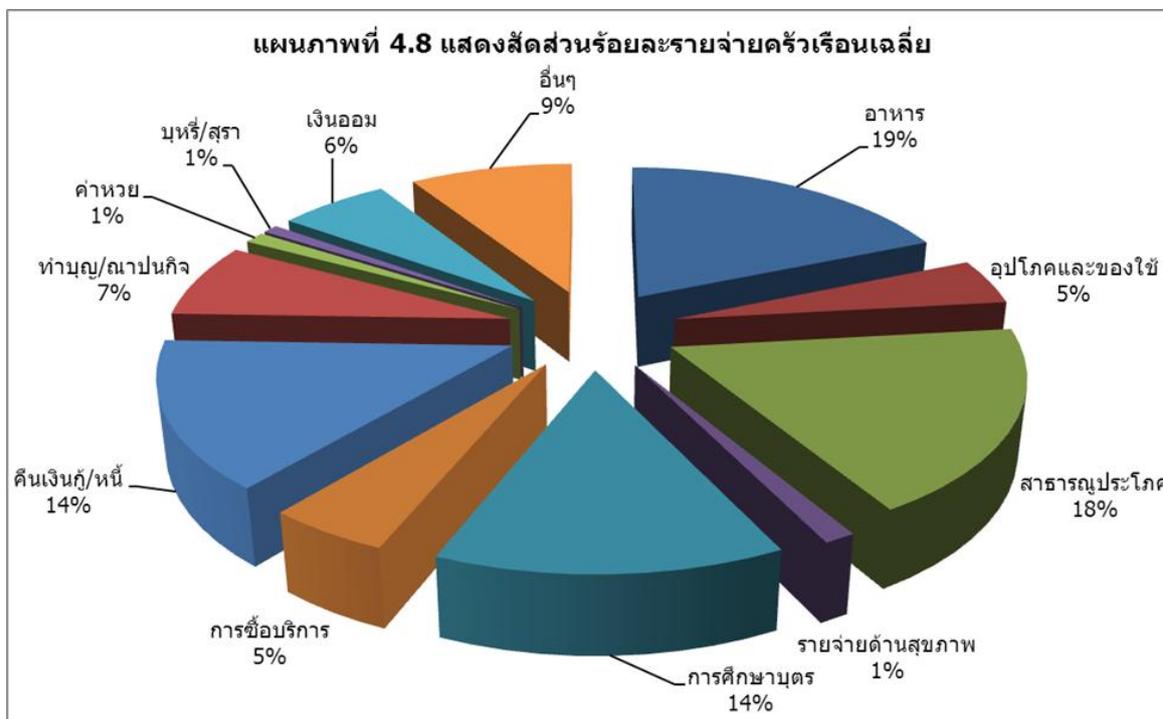
การประมวลผลข้อมูลเปรียบเทียบรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยแยกตามรายเดือนของกลุ่มตัวอย่างพบว่าเดือนกรกฎาคม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนมากที่สุด 10,859.09 บาท รองลงมาคือเดือนพฤษภาคม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,073.64 บาท และเดือนมิถุนายน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 9,960.00 บาท ดังแผนภาพที่ 4.5 เปรียบเทียบรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยแยกตามรายเดือน

การประมวลผลข้อมูลเปรียบเทียบรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยแยกตามรายเดือนของกลุ่มตัวอย่างพบว่าเดือนพฤษภาคม มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนมากที่สุด 10,973 บาท รองลงมาคือเดือนกรกฎาคม มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,545 บาท และเดือนมิถุนายน มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,237 บาท ดังแผนภาพที่ 4.6 เปรียบเทียบรายจ่ายได้ครัวเรือนเฉลี่ยแยกตามรายเดือน

การประมวลผลข้อมูลสัดส่วนร้อยละรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยแยกตามรายการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าอาชีพหลัก มีสัดส่วนร้อยละมากที่สุด ร้อยละ 60 รองลงมาคือลูกส่งให้ มีสัดส่วนร้อยละ 20 และ อาชีพเสริมและเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุและค่าตอบแทนการเป็นสมาชิก อสม. มีสัดส่วนร้อยละ 7 ดังแผนภาพที่ 4.7 แสดงสัดส่วนร้อยละรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย

การประมวลผลข้อมูลสัดส่วนร้อยละรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยแยกตามรายการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รายจ่ายค่าอาหาร มีสัดส่วนร้อยละมากที่สุด ร้อยละ 19 รองลงมาคือรายจ่ายค่าสาธารณูปโภค มีสัดส่วนร้อยละ ร้อยละ 18 และ รายจ่ายชำระคินเงินกู้และค่าการศึกษานอกระบบมีสัดส่วนร้อยละ ร้อยละ 14 ดังแผนภาพที่ 4.8 แสดงสัดส่วนร้อยละรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย

2) ประชุมกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ ด้วย SWOT Analysis และ TOWS Matrix

ผลการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ รายรับรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างผ่านการบันทึกบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง โดยศึกษาในประเด็นปัญหาอุปสรรคด้านรายได้ ปัญหาอุปสรรคด้านพฤติกรรมการจ่ายและปัญหาอุปสรรคด้านการออม โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลสภาพการเงินภายในครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์รายรับรายจ่ายผ่านระบบบัญชีครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค SWOT Analysis ของชุมชนด้านรายได้ ปัญหาอุปสรรคด้านพฤติกรรมการจ่ายโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง

- ชุมชนมีการรวมกลุ่มกัน มีความสามัคคี รักใคร่ปรองดองกัน และมีความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ
- ชุมชนยอมรับว่าการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประโยชน์และสิ่งสำคัญต่อการจัดการการเงินครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จุดอ่อน

- ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย โดยมีเงินคงเหลือเฉลี่ยต่อเดือนติดลบ
- ชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีการประกอบอาชีพเสริม
- ชุมชนส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินครัวเรือน

โอกาส

- เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง หน่วยงานของรัฐ และสถาบันการศึกษาให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการเงินครัวเรือน
- เทศบาลตำบลหนองป่าครั่งมีนโยบายและมาตรการรักษาให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างพอเพียง มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้แบบเศรษฐกิจพอเพียง และจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรชุมชนอย่างยั่งยืน
- มีผู้นำชุมชนที่มีความพร้อมและให้การสนับสนุนเพื่อยกระดับและสร้างความมั่นคงในการดำรงชีพของคนในชุมชน

อุปสรรค

- เทศบาลตำบลหนองป่าครั่งเป็นพื้นที่ชุมชนเมืองและลักษณะประชากรของมีความหลากหลายทั้งเป็นประชากรดั้งเดิมและประชากรแฝงที่ย้ายเข้ามาตั้งรกรากชั่วคราวโดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อประกอบอาชีพ จึงส่งผลให้วิถีชีวิตตลอดจนความสนใจของคนในชุมชนมีความหลากหลาย

ผลการวิเคราะห์ SWOT โดยนำปัจจัยแต่ละประการมาจับคู่กันและกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ในการจัดการรายจ่ายเพิ่มรายได้ครัวเรือน ของชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง โดยการจัดทำ **TOWS Matrix** ดังแผนภาพที่ 4.9

	<p>จุดแข็ง (S)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันมีความสามัคคี และร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ • ชุมชนยอมรับว่าการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประโยชน์ และสิ่งสำคัญต่อการจัดการการเงินครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 	<p>จุดอ่อน (W)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย โดยมีเงินคงเหลือเหลือต่อเดือนติดลบ • ชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีการประกอบอาชีพเสริม • ชุมชนส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินครัวเรือน
<p>โอกาสของ (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> • เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง หน่วยงานของรัฐ และสถาบันการศึกษาให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการเงินครัวเรือน • เทศบาลตำบลหนองป่าครั่งมีนโยบายและมาตรการรักษาให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างพอเพียง มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้แบบเศรษฐกิจพอเพียง และจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรชุมชนอย่างยั่งยืน • มีผู้นำชุมชนที่มีความพร้อมและให้การสนับสนุนเพื่อยกระดับและสร้างความมั่นคงในการดำรงชีพของคนในชุมชน 	<p>SO Strategies</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน อีกทั้งให้ความรู้และส่งเสริมให้ชุมชนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ - ใช้กลไกการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการการเงินครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 	<p>WO Strategies</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทำให้ชุมชนมีความความเข้าใจในพฤติกรรมทางการเงินครัวเรือนของตนอย่างถูกต้อง ทำให้เห็นเชิงประจักษ์ต่อพฤติกรรมรายจ่ายที่ไม่เหมาะสม อันเป็นจุดเริ่มต้นในการปรับพฤติกรรมลดรายจ่ายครัวเรือน - สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมตามความสนใจก่อให้เกิดรายได้เพื่อช่วยลดภาระหนี้สิน
<p>อุปสรรค (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> • เทศบาลตำบลหนองป่าครั่งเป็นพื้นที่ชุมชนเมืองและลักษณะประชากรของมีความหลากหลายทั้งเป็นประชากรดั้งเดิมและประชากรแฝงที่ย้ายเข้ามาตั้งรกรากชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อประกอบอาชีพ จึงส่งผลให้วิถีชีวิตตลอดจนความสนใจของคนในชุมชนมีความหลากหลาย 	<p>ST Strategies</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นการจัดกลุ่มคนขนาดเล็กระดับที่มีความสนใจและความถนัดเฉพาะในลักษณะคล้ายกัน และใช้กระบวนการกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นการขับเคลื่อนกิจกรรมการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ 	<p>WT Strategies</p> <ul style="list-style-type: none"> สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมตามความสนใจก่อให้เกิดรายได้เพื่อช่วยลดภาระหนี้สิน

แผนภาพที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการรายจ่ายเพิ่มรายได้ครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ SWOT โดยนำปัจจัยแต่ละประการมาจับคู่กันและกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ในการจัดการรายจ่ายเพิ่มรายได้ครัวเรือน ของชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง โดยการจัดทำ TOWS Matrix ได้กลยุทธ์ SO Strategis , WO Strategis, ST Strategis และ WT Strategis นำไปสู่แผนการกำหนดกิจกรรมเพื่อดำเนินการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 3 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และวิธีการประมวลผลเพื่อให้ชุมชนเห็นเชิงประจักษ์ต่อพฤติกรรมรายจ่ายที่ไม่เหมาะสม อันเป็นจุดเริ่มต้นในการปรับพฤติกรรมลดรายจ่ายครัวเรือน
- 2) กิจกรรมการลดรายจ่ายด้านอาหารด้วยการปลูกผักสวนครัว
- 3) กิจกรรมการศึกษาแนวทางการเพิ่มรายได้ตามความสนใจโดยการรวมกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 4-1 การจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

ภาพที่ 4-3 การจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

ภาพที่ 4-3 การจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

การปฏิบัติ (Do)

คณะผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มเป้าหมายดำเนินการตามแผนกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ ผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนเพื่อการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ครัวเรือนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 3 กิจกรรม ได้แก่

1. ผลการดำเนินกิจกรรมอบรมวิธีการจัดบันทึกบันชีครัวเรือน และวิธีการประมวลผลเพื่อให้ชุมชนเห็นเชิงประจักษ์ต่อพฤติกรรมรายจ่ายที่ไม่เหมาะสม
2. ผลการดำเนินกิจกรรมการลดรายจ่ายด้านอาหารด้วยการปลูกผักสวนครัว
3. ผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มรายได้ตามความสนใจโดยการรวมกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์

กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมดำเนินการตามแผนกิจกรรมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบไปด้วยสมาชิกเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6 ตัวแทน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) หมู่ 6 รวมจำนวน 26 คน

คุณจิตตานารถ ปันไหว สมาชิกเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง และประธาน อสม.

คุณชนากร โพธิ์งาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6

คุณเจริญศรี ปัญจบุรี

คุณจอมแสง ชำนาญศรี

คุณสุพรพันธ์ มงคลอาสน์

คุณชมเพลิน ศักดิ์

คุณอำพร เสงเวลลิ่งค์

คุณฟองแก้ว วรรณ

คุณนาง บุญพินิจ

คุณศุภดา กำมุลตา

คุณเป็งฝุ่น วัลารักษ์

คุณแสงอรุณ ดวงดี

คุณสายทอง ไชยธรรม

คุณคำหน้อย ดวงดี

คุณคณินิจ ดอกเข็ม

คุณมี สนวนพล

คุณกำพล วงศ์ศรี

คุณเจริญ ปันฝั้น

คุณละออง ปัญญาวงศ์

คุณพิชชนาพร ปัญญา

คุณอำไพ ม่วงศรี

คุณพรกมล ทองดวง

คุณอำพล ไตวิชัย

คุณทองคำ ศรีวิชัย

คุณไพรินทร์ กุลจิตต์

คุณศลินฤกาญจน์ ภู่งูนทร

1. ผลการดำเนินกิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และวิธีการประมวลผล เพื่อให้ชุมชนเห็นเชิงประจักษ์ต่อพฤติกรรมการจ่ายที่ไม่เหมาะสม

คณะผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และวิธีการประมวลผล เพื่อ และกลุ่มเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าถึงวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือน อย่างถูกต้องเพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่จะสะท้อนพฤติกรรมการจ่ายที่ไม่เหมาะสม อันเป็นจุดเริ่มต้นในการปรับพฤติกรรมลดรายจ่ายครัวเรือน ผลจากการกิจกรรมอบรมสามารถสรุปวิธีการในการบันทึกบัญชีครัวเรือน และสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์พฤติกรรมการจ่าย สรุปได้ดังนี้

1.1 ผลการสรุปปัญหาของการบันทึกบัญชีครัวเรือนและข้อเสนอแนะ

1.2 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์พฤติกรรมการจ่ายและข้อเสนอแนะ

1.1 ผลการสรุปปัญหาของการบันทึกบัญชีครัวเรือนและข้อเสนอแนะ

ปัญหาของการบันทึกบัญชีครัวเรือน

- การลงรายการรับจ่ายเองและไม่มีหมวดหมู่ของรายจ่าย ทำให้เกิดความยุ่งยาก และใช้เวลาในการเขียนมาก โดยเฉพาะรายการจ่ายบางรายการจ่ายทุกวันทำให้ต้องเขียนซ้ำๆ
- ผู้บันทึกเกิดความท้อแท้ในการบันทึกบัญชีครัวเรือน เนื่องจากผู้บันทึกเห็นแต่รายการจ่าย ไม่มีรายรับ และยอดเงินคงเหลือติดลบ ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ ไม่อยากบันทึก
- สมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนมีความยากในการบันทึก เนื่องจากผู้บันทึกบางคนขาดทักษะในการเขียนและวิธีการลงบันทึกบัญชีทำให้การบันทึกบัญชีครัวเรือนของชาวบ้านเป็นเรื่องลำบาก มีความยุ่งยากและเกิดความเบื่อหน่าย
- รูปแบบของสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนมีความยากในการจัดแบ่งหมวดหมู่ ทำให้ผู้บันทึกไม่สามารถประมวลผลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการเงินในครัวเรือนได้
- การบันทึกบัญชีครัวเรือนไม่แยกออกจากบัญชีกิจการ และไม่เข้าใจวิธีการจัดสรรค่าใช้จ่าย
- การไม่ให้ความสำคัญกับการประมวลผลรายได้กับรายจ่าย จึงส่งผลให้ไม่สามารถใช้ข้อมูลจากการบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อการจัดการการเงินในครัวเรือน และไม่เห็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างแท้จริง ส่งผลให้เด็กบันทึกบัญชีครัวเรือนในที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็น

- ออกแบบสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่ง่ายต่อการบันทึก โดยการระบุรายการรายจ่ายที่มีลักษณะรายจ่ายประจำ และแยกเป็นหมวดหมู่ โดยให้ผู้บันทึกสามารถลงบันทึกเพียงจำนวนเงินที่จ่าย จะทำให้การลงบันทึกข้อมูลทำได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะชาวบ้านที่มีขาดทักษะในการเขียน
- ออกแบบสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่ง่ายต่อการประมวลผลในลักษณะรายการรับจ่ายที่เป็นหมวดหมู่รวมทั้งภาพรวม เพื่อจะได้เป็นภาพสะท้อนพฤติกรรมรายจ่ายในครัวเรือนและสามารถนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมรายจ่าย

1.2 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์พฤติกรรมรายจ่าย

การประชุมกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายผ่านการบันทึกบัญชีครัวเรือน เมื่อทำการวิเคราะห์ผลต่างระหว่างรายรับและรายจ่ายเฉลี่ยจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายรับไม่สมคูลกับรายจ่ายโดยมีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายโดยเฉลี่ย 287.39 บาท ต่อเดือน

รายได้ครัวเรือน

ผลการการวิเคราะห์รายได้ผ่านการบันทึกบัญชีครัวเรือน ข้อมูลด้านรายได้ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,297.58 บาท และได้แสดงผลการศึกษาลักษณะที่มาของรายได้ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากอาชีพหลัก ได้แก่ การรับจ้าง เงินเกษียณอายุ เงินเดือนจากการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น
- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นนอกจากรายได้ที่มาจากอาชีพหลักแล้วยังมีรายได้จากเงินช่วยเหลือจากบุตรหลานส่งให้
- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงมีรายได้ประจำจากเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ รวมทั้งเงินตอบแทนการเป็นสมาชิกสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม จึงไม่สามารถสร้างรายได้เสริมของครัวเรือน

รายจ่ายครัวเรือน

ผลการการวิเคราะห์รายจ่ายผ่านการบันทึกบัญชีครัวเรือน ข้อมูลด้านรายจ่ายครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,584.97 บาท และผลการศึกษาลักษณะรายจ่ายครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

- กลุ่มตัวอย่างอาศัยในเขตชุมชนเมือง ดังนั้นนอกจากรายจ่ายค่าอาหารแล้วยังมีรายจ่ายหลักที่สำคัญคือรายจ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า และน้ำประปา เป็นต้น
- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภาวะหนี้สินครัวเรือนจากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็น

- การลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารโดยการปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์โดยพิจารณาให้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่แต่ละครัวเรือน และการทำปุ๋ยหมัก
- การลดค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค โดยการตระหนักใช้อย่างระมัดระวัง และการสำรวจเครื่องใช้ไฟฟ้า รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ให้สภาพที่สมบูรณ์ และการเปลี่ยนอุปกรณ์ชนิดประหยัดไฟ
- การลดค่าใช้จ่ายด้านเครื่องอุปโภค ได้แก่ การผลิตน้ำยาล้างจานและน้ำยาทำความสะอาดสะอาดสุขภาพดี
- การลดค่าใช้จ่ายด้านน้ำมันรถ โดยการวางแผนการเดินทางล่วงหน้าเพื่อลดการเดินทางที่ไม่จำเป็นและให้เกิดความคุ้มค่าในการเดินทางมากที่สุด ในกรณีเดินทางไปซื้อของใช้อุปโภคบริโภคอาจใช้วิธีรวมกันหลาย ๆ ครัวเรือนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน
- แนวทางการหารายได้เสริมได้แก่ การทำน้ำยาเอนกประสงค์(EM) การปลูกผักปลอดสารพิษ การเลี้ยงไก่ไข่ และการเพาะเห็ด

ภาพที่ 4-4 กิจกรรมอบรมวิธีการจัดบ้านที่กินชีครัวเรือน และวิธีการประมวลผล

ภาพที่ 4-5 กิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบันชีครัวเรือน โดยแยกค่าใช้จ่ายธุรกิจออกจากค่าใช้จ่ายครัวเรือน

ภาพที่ 4-6 กิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบันชีครัวเรือน โดยแยกค่าใช้จ่ายธุรกิจออกจากค่าใช้จ่ายครัวเรือน

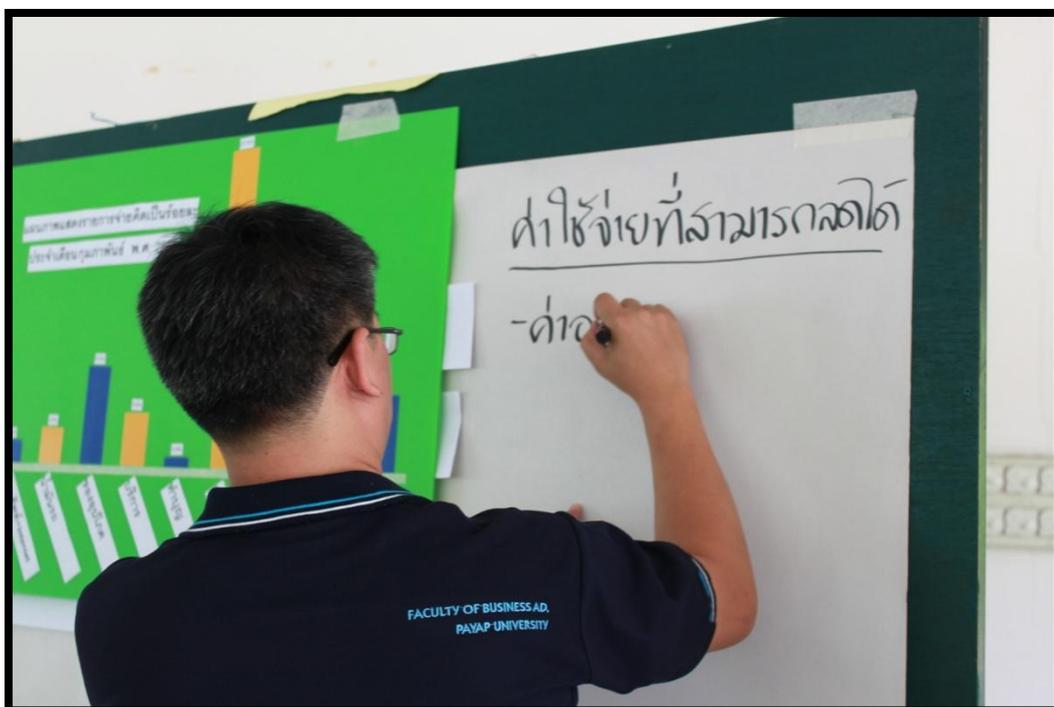
ภาพที่ 4-7 กิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบ้านชีคร้วเรือน

ภาพที่ 4-8 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบ้านชีคร้วเรือน

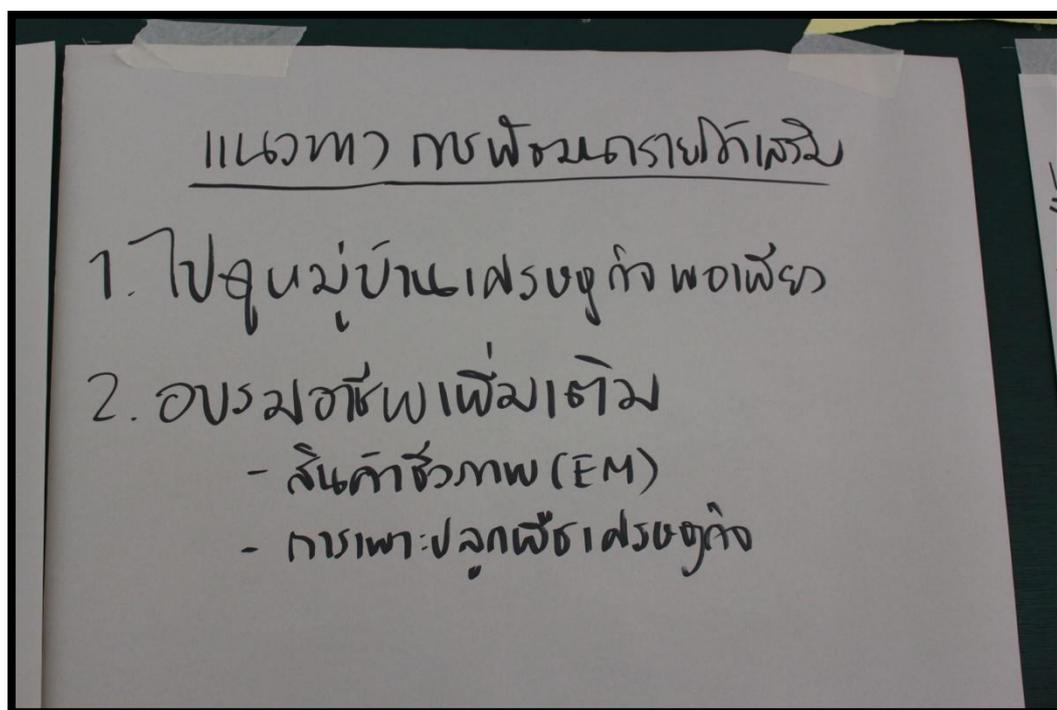
ภาพที่ 4-9 กิจกรรมอบรมการประมวลผลรายรับรายจ่ายเพื่อนำไปสู่การลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้

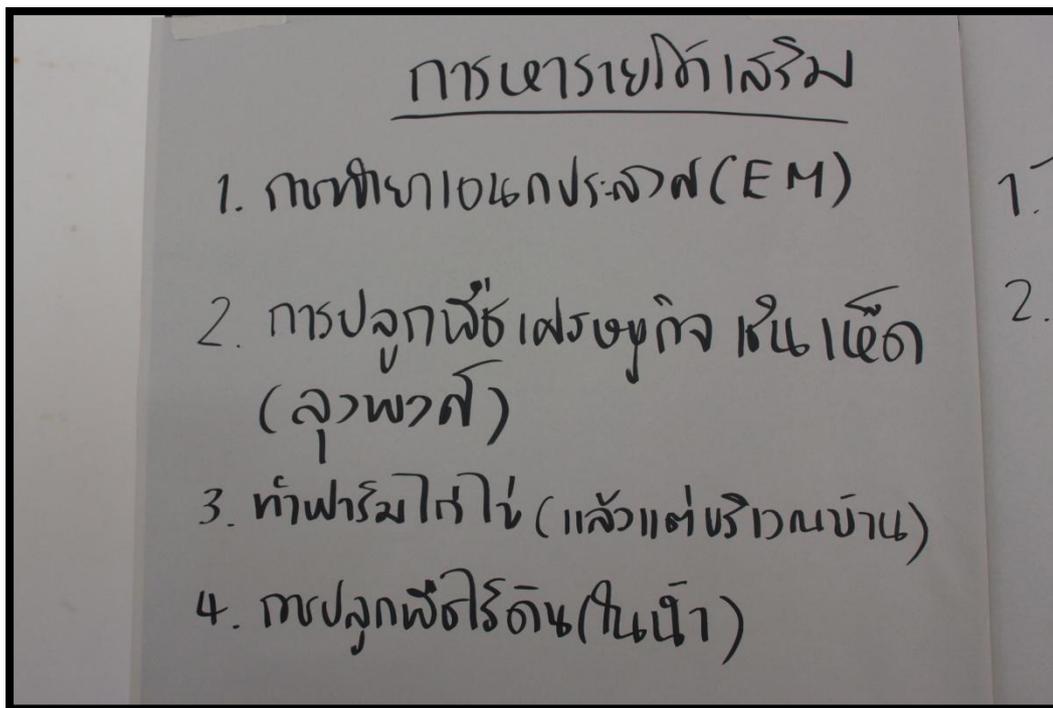
ภาพที่ 4-10 กิจกรรมการนำผลที่ได้จากประมวลผลรายรับรายจ่ายนำไปสู่การกำหนดแนวทางการลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้

ภาพที่ 4-13 การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริม

ภาพที่ 4-14 ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมจากการร่วมแสดงความคิดเห็นของชุมชน

ภาพที่ 4-15 ข้อเสนอวิธีการหารายได้เสริมจากการร่วมแสดงความคิดเห็นของชุมชน

2 ผลการดำเนินกิจกรรมการลดรายจ่ายด้านอาหารด้วยการปลูกผักสวนครัว

ผลการดำเนินกิจกรรมการลดรายจ่ายด้านอาหารด้วยการปลูกผักสวนครัว โดยการลงความเห็นร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายโดยยึดหลักที่ว่า “ปลูกผักที่กินและกินผักที่ปลูก” ดังนั้นจึงเลือกชนิดผักที่จะปลูกด้วยการเพาะกล้า จำนวน 6 ชนิด ได้แก่ มะเขือ พริก ข่า ตะไคร้ กระเพรา และชะพลู และปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ถั่วฝักยาว ฟักทอง พริกขี้หนู ผักชี และคื่นช่าย โดยกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรมการลดรายจ่ายด้านอาหารด้วยการปลูกผักสวนครัว จำนวน 27 ครัวเรือน ได้แก่

คุณจิตตานารถ ปันไหว

คุณพรกมล ทองดวง

คุณเจริญศรี ปัญจบุรี

คุณจอมแสง ชำนาญศรี

คุณสุพรพันธ์ มงคลอาสน์

คุณชมเพลิน ผักดูลิ

คุณอำพร เฮิงเวลลิงค์

คุณฟองแก้ว วรรณ

คุณนาจ บุญพินิจ

คุณศุภดา คำมูลตา

คุณเป็งฝุ่น วิลารักษ์

คุณสายทอง ไชยธรรม

คุณคณินิจ ดอกเข็ม

คุณก้ำพล วงศ์ตรี

คุณละออง ปัญญาวงศ์

คุณธนากร โพธิ์งาม

คุณอำพล โตวิชัย

คุณไพรินทร์ กุลจิตต์

คุณศศินฤกาญจน์ ภูพุนทร

คุณแสงอรุณ ดวงดี

คุณคำน้อย ดวงดี

คุณมี สวนพล

คุณเจริญ ปั้นฝัน

คุณพิชชาพร ปัญญา

คุณอำไพ ม่วงศรี

คุณทองคำ ศรีวิชัย

สายสมร จันทะศรี

ภาพที่ 4-16 กระบวนการเพาะกล้า

ภาพที่ 4-17 – 4-22 การรับแจกต้นกล้า ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘0 พรรษา

ภาพที่ 4-23 กลุ่มเป้าหมายลงทะเบียนรับแจกต้นกล้า

ภาพที่ 4-24 คุณชนากร โพธิ์งาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ปลุกต้นกล้าบริเวณอาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

ภาพที่ 4-25 – 4-26 ต้นกล้าปลูกต้นกล้าบริเวณอาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘0 พรรษา

3. ผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มรายได้โดยการรวมกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์

ผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มรายได้โดยการรวมกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดย SWOT Analysis และ TOWS Matrix ดังนี้

จุดแข็ง

- รวมกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่ง เป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจและมีความมุ่งมั่นในการผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อชุมชน
- ผู้นำกลุ่ม ๆ คือ คุณจิตตานาถ ปันไหว เป็นผู้นำที่มีความสามารถและมีความตั้งใจสูง อีกทั้งยังเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง และประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) หมู่ 6 สามารถที่จะแสวงหาแหล่งเงินและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อสานต่อโครงการให้ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต

จุดอ่อน

- สมาชิกกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่ง ขาดประสบการณ์ในการปลูกพืชอินทรีย์
- สมาชิกกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่ง ขาดประสบการณ์ในการจัดการและการทำการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์

โอกาส

- นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง ได้บริจาคที่ดินส่วนตัวบริเวณกลางหมู่บ้าน จำนวนประมาณ 2 ไร่ ให้เป็นที่ทำการกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่ง
- ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมเมืองส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้และมีความต้องการสินค้าสินค้าเกษตรอินทรีย์ และที่ตั้งของตำบลหนองป่าครั่งตั้งอยู่ท่ามกลางสังคมเมืองซึ่งเป็นการตั้งอยู่ใกล้ตลาดที่มีศักยภาพ

อุปสรรค

- ลักษณะตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์มีลักษณะเฉพาะเนื่องจากเป็นที่ค้าที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลานาน ประกอบกับสินค้านี้อายุสั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ SWOT โดยนำปัจจัยแต่ละประการมาจับคู่กันและกำหนดกลยุทธ์ของกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ตำบลหนองป่าครั่งโดยการจัดทำ TOWS Matrix ดังแผนภาพที่ 4.10

	<p>จุดแข็ง (S)</p> <ul style="list-style-type: none"> • รวมกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่ง เป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจและมีความมุ่งมั่นในการผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อชุมชน • ผู้นำกลุ่ม ๆ คือ คุณจิตตานาถ ปันไหว เป็นผู้นำที่มีความสามารถและมีความตั้งใจสูง อีกทั้งยังเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง สามารถที่จะแสวงหาแหล่งเงินและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อสานต่อโครงการให้ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต 	<p>จุดอ่อน (W)</p> <ul style="list-style-type: none"> • สมาชิกกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่งขาดประสบการณ์ในการปลูกพืชอินทรีย์ • สมาชิกกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่งขาดประสบการณ์ในการจัดการและการทำการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์
<p>โอกาสของ (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> • นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง ได้บริจาคที่ดินส่วนตัวบริเวณกลางหมู่บ้าน ให้เป็นที่ทำการกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่ง • ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมเมืองส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้และมีความต้องการสินค้าอินทรีย์ และที่ตั้งของตำบลหนองป่าครั่งตั้งอยู่ท่ามกลางสังคมเมืองซึ่งเป็นการตั้งอยู่ใกล้ตลาดที่มีศักยภาพ 	<p>SO Strategis</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่งอย่างเป็นทางการ 	<p>WO Strategis</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างเครือข่ายโดยการนำกลุ่มเข้าร่วมเป็นเครือข่ายย่อยกับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จ
<p>อุปสรรค (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ลักษณะตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์มีลักษณะเฉพาะเนื่องจากเป็นที่ค้าที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลานาน ประกอบกับสินค้ามีอายุสั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ 	<p>ST Strategis</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดการกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หนองป่าครั่ง โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเริ่มจากความมุ่งมั่นในการผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อครัวเรือนและชุมชนใกล้เคียงก่อน 	<p>WT Strategis</p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาหาความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์จากบุคคลที่ประสบความสำเร็จและมีประสบการณ์จริงในการดำเนินการ

แผนภาพที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์กลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ตำบลหนองป่าครั่ง

ภาพที่ 4-27 – 4-28 ที่ดินที่ได้รับการบริจาคจากนายเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง ให้เป็นสถานที่ตั้งกลุ่มปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ตำบลหนองป่าครั่ง

ภาพที่ 4-29 – 4-30 การทดลองปลูกกระเจี๊ยบเขียวในพื้นที่บรจาค

การตรวจสอบ (Check)

คณะผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มเป้าหมายการดำเนินตรวจสอบประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการลดรายจ่ายด้วยการปลูกผักสวนครัว โดยวิธีประชุมและการลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม 2 ใน 3 สามารถปลูกผักสวนครัวและสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ และได้ทำการสรุปปัญหาในการดำเนินกิจกรรมได้ดังนี้

- 1) พื้นที่บริเวณบ้านของกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ถมดินปนหิน จึงทำให้การปลูกพืชไม่ได้ผลเท่าที่ควร
- 2) กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการปรับปรุงดิน
- 3) กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการทำปุ๋ยหมักและการบำรุงพืช

ภาพที่ 4-31 สวนครัวตัวอย่าง คุณสายสมร จันทะศรี เลขที่ 48 หมู่ 4 ต.หนองป่าครั่ง

ภาพที่ 4-32 สวนครัวตัวอย่าง คุณสายสมร จันทะศรี เลขที่ 48 หมู่ 4 ต.หนองป่าครั่ง

ภาพที่ 4-33 สวนครัวตัวอย่าง คุณจอมแสง ชำนาญศรี เลขที่ 140/38 หมู่ 6 ต.หนองป่าครั่ง

ภาพที่ 4-34 สวนครัวตัวอย่าง คุณจอมแสง ชำนาญศรี เลขที่ 140/38 หมู่ 6 ต.หนองป่าครั่ง

ภาพที่ 4-35 คุณจอมแสง ชำนาญศรี ใช้การตากเพื่อถนอมอาหาร

ปรับปรุงแก้ไข (Act)

คณะผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาหารือ จาก การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติ และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วน ใน 2 ประเด็น ได้แก่

- การศึกษาหาความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์จากบุคคลที่ประสบความสำเร็จและมี ประสบการณ์จริงในการดำเนินการ
- การสร้างเครือข่ายโดยการนำกลุ่มเข้าร่วมเป็นเครือข่ายย่อยกับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตร อินทรีย์ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จ

คณะผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย จึงได้เข้าทัศนศึกษาดูงานจากบุคคลที่ประสบ ความสำเร็จและมีประสบการณ์จริงในการดำเนินการ ด้านเกษตรอินทรีย์และมีความรู้ด้านการ ปรับปรุงดิน รวมทั้งการความสัมพันธ์เพื่อพัฒนาเป็นเครือข่ายพันธมิตรเพื่อจะนำกลุ่มเข้าร่วม เป็นเครือข่ายย่อยและเข้าร่วมศึกษาเรียนรู้และรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต โดยการไปทัศนศึกษาดูงานจากผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีประสบการณ์สำเร็จ ที่ศูนย์เรียนรู้การ พัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ ตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่ และได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์จากบุคคลต้นแบบ คือ คุณเจริญ ยกคำจู หมอหินอาสาดีเด่นสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ประจำปี 2550 กรรมการ หมู่บ้านและประธานกลุ่มเกษตรอินทรีย์ 100 % เป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ วันที่ 18 พฤศจิกายน 2555 โดยกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 17 คน ได้แก่

คุณเจริญศรี ปัญจบุรี	คุณจอมแสง ชำนาญศรี
คุณคำหน้อย ดวงดี	คุณกำจรนันต์
คุณจิตตานารถ ปันไหว	คุณพรกมล ทองดวง
คุณอำพร เอ็งเวดลิ่งค์	คุณฟองแก้ว วรรณ
คุณศรีทอง มณีสว่าง	คุณชมเพลิน ศักวุฒิ
คุณสายทอง ไชยธรรม	คุณสมร ไชยวงศ์
คุณเป็งฝุ่น วิลารักษ์	คุณสุพรพันธ์ มงคลอาสาณ์
คุณสมบุญ เทวตา	คุณไพรินทร์ กุลจิตต์
คุณพิชชนาพร ปัญญา	

การดำเนินกิจกรรมทัศนศึกษาดูงานจากผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีประสบความสำเร็จ ที่ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ ตั้งอยู่ ณ อาคารสถานที่โรงเรียนประถมศึกษาเดิมของหมู่บ้านที่ปิดการเรียนการสอนมานาน โดยเมื่อได้รับเงินงบประมาณอุดหนุนจากโครงการ SML จำนวน 300,000 บาท ได้นำมาพัฒนาโรงเรียนที่มีสภาพรกร้างว่างเปล่าให้กลับกลายเป็น “โครงการศูนย์พัฒนาอาชีพและการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีคุณเจริญ ยกคำจูง หมอคืนอาสาดีเด่นสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ประจำปี 2550 กรรมการหมู่บ้านและประธานกลุ่มเกษตรอินทรีย์ 100 % เป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ ซึ่งได้ชักชวนเกษตรกรเข้ามาทำการเกษตรในพื้นที่ด้านหลังโรงเรียน เพื่อปลูกผักระบบอินทรีย์ และมีการพัฒนาให้มีกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีของกรมพัฒนาที่ดินเป็นแหล่งของการผลิตพืชผักอินทรีย์ 100% ปัจจุบันจึงเป็นศูนย์เรียนรู้ฯ เรื่องการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ และการปลูกผักปลอดสารเคมี และได้ขยายผลการทำเกษตรอินทรีย์สู่ชุมชน โดยได้ส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนมีการปลูกผักปลอดสารพิษ เพาะเลี้ยงปลาในบ่อปูน ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทั้งครอบครัวสามารถช่วยกันทำได้ไม่ยากในชีวิตประจำวัน ปัจจุบันมีผู้ทำเกษตรอินทรีย์ทั้งหมด 43 ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ จำนวน 50 ไร่ มีผู้เพาะเลี้ยงปลาในกระชัง จำนวน 53 ราย ในบ่อปูนภายในครัวเรือน จำนวน 173 ครัวเรือน ความสำเร็จของศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ สามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ในปัจจุบันสามารถพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ที่ให้ความรู้กับบุคคลทั่วไป มีคนเข้ามาศึกษาดูงาน 300 – 500 คนต่อเดือน โดยชนิดของผักที่ปลูกจะเป็นผักพื้นบ้านที่ใช้ทานกับอาหารพื้นเมือง เช่น ลาบ ผลผลิตที่ได้จากศูนย์จะนำไปขายในหมู่บ้าน ร้อยละ 70 ส่วนที่เหลือจะขายให้แก่ลูกค้าภายนอก และได้มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตผักอินทรีย์ในรูปแบบเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ อ.ดอยสะเก็ด ซึ่งสมาชิกในปัจจุบันจำนวน 14 สวน (เจริญ ยกคำจูง การบรรยายจากการทัศนศึกษาดูงานชุมชนหนองป่าครั่ง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2555)

อะไรเราก็ต้องกินสิ่งที่ปลูก เมื่อคนอื่นเห็นก็เกิดความเชื่อมั่นในผลผลิตของเรา และเมื่อเราจะขายผลผลิตก็ต้องคิดเสมอว่าจะต้องให้สินค้าที่ดีกับลูกค้า และมีความซื่อสัตย์” หลักการสำคัญของการทำการเกษตรอินทรีย์ คือ “การเลือกปลูกผักที่หลากหลายหมุนเวียน ในแปลงผักแต่ละแปลงจะต้องไม่ปลูกพืชซ้ำ” (เจริญ ยกคำจู้ การบรรยายจากการทัศนศึกษาดูงานชุมชนหนองป่าครั่ง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2555) นอกจากนั้นคุณเจริญ ยังได้สร้างกำลังใจให้แก่ผู้เข้าร่วมศึกษาดูงานว่า “การทำเกษตรอินทรีย์ ต้องมีความอดทน ค่อยเป็นค่อยไป ตอนผมเริ่มตั้งกลุ่ม ๆ มีคริวเรือนสนใจหลายสิบคริวเรือน แต่พอทำไปก็ค่อย ๆ หายไปเหลือไม่ถึง 20 ราย แต่ผมก็ไม่ท้อคิดแต่จะทำเพื่อสุขภาพของตัวเองและครอบครัว จนมาถึงทุกวันนี้ผมมีปัญหาส่งเสียลูกชายเรียนจบวิศวกรบิน และเดือนที่ผ่านมามีผมซื้อตัวเครื่องบินให้แม่บ้านของผมไปเที่ยวฮ่องกงได้” (เจริญ ยกคำจู้ การบรรยายจากการทัศนศึกษาดูงานชุมชนหนองป่าครั่ง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2555)

นอกจากนั้นคุณเจริญ ยกคำจู้ยังให้ความสำคัญกับการจดบันทึกบัญชีว่า “การจดบันทึกรายรับรายจ่าย มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าไม่จดฯ ก็จะลืม เมื่อจดฯ แล้วก็ ต้องจดฯ ให้ละเอียดทุกบาททุกสตางค์ มันจะทำให้เกิดการสร้างวินัย” (เจริญ ยกคำจู้ การบรรยายจากการทัศนศึกษาดูงานชุมชนหนองป่าครั่ง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2555) นอกจากนั้นในประเด็นประโยชน์ของการจดบันทึก คุณเจริญ ยกคำจู้ กล่าวว่า “ประโยชน์ของการจดบันทึกบัญชีเมื่อเรานำมาเปิดอ่านย้อนหลังจะทำให้เราเห็นภาพรวมและได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากมายในการปรับปรุง อีกทั้งยังถ่ายทอดให้กับคนอื่นได้อีกด้วย การจดบันทึกว่าขายได้เท่าไรและจ่ายไปเท่าไรจะทำให้เรารู้ต้นทุน รู้กำไร ทำให้รู้ว่าคุ้มหรือไม่คุ้ม เราควรจะปลูกผักเลี้ยงสัตว์ชนิดนี้ต่อไปหรือไม่ อันไหนมันคุ้มกว่ากัน ที่สำคัญเวลาที่หน่วยงานของรัฐเข้ามาให้ความช่วยเหลือเราก็ต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วนให้เขาเพื่อที่หน่วยงานจะได้นำไปใช้ในการเสนอของบประมาณและให้ความช่วยเหลือแก่เรา” (เจริญ ยกคำจู้ การบรรยายจากการทัศนศึกษาดูงานชุมชนหนองป่าครั่ง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2555)

นอกจากการให้ความสำคัญต่อการจดบันทึกบัญชีคริวเรือนและบัญชีธุรกิจแล้ว คุณเจริญยังชี้แนะกลุ่มตัวอย่างชุมชนหนองป่าครั่งถึงประโยชน์ในการจดบันทึก ว่า “การจดบันทึกรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เราสังเกตได้จากจากการหมั่นเฝ้าสังเกตสิ่งต่าง ๆ จากการทำงานประจำวันของเราอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เราเห็นอะไรบางอย่างที่สำคัญที่ไม่สามารถหาได้จากที่ใดเป็นการค้นพบอะไรบางอย่างที่เป็นเฉพาะของเราที่จะสามารถแก้ปัญหาเฉพาะของเราได้ เช่นการปลูกผักชนิดนี้จะได้ผลไม่ค่อยงามกับอากาศในช่วงนี้ และช่วงนี้ควรปลูกอะไรถึงจะดี หรือแม้แต่วิธีให้น้ำโดยใช้สปริงเกอร์นอกจากจะประหยัดน้ำแล้วยังเห็นว่าสามารถไล่แมลงได้ด้วย หรือมีช่วงหนึ่งที่มีปัญหาในการเพาะเมล็ดในพื้นที่จะมีมดมาแอบขบเมล็ดที่วางยังไม่ทันจะงอกเลย หาย

หมด ผมเลยเอาน้ำมันพืชใช้แล้วมาคลุกกับเม็ดข้าววางไว้ข้างแปลง มดมาแทนที่จะไปแอบบน เมล็ดพันธุ์ก็มาบนเม็ดข้าวคลุกน้ำมันแทน” (เจริญ ยกคำจู การบรรยายจากการทัศนศึกษาดูงาน ชุมชนหนองป่าครั่ง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2555) และแง่คิดที่สำคัญที่คุณเจริญ ยกคำจู ฝากไว้ เกี่ยวกับการทำงานคือ “ทำอย่างมีความสุข เพราะความสุขคือความสำเร็จ ไม่ใช่เงิน” (เจริญ ยกคำจู การบรรยายจากการทัศนศึกษาดูงานชุมชนหนองป่าครั่ง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 4-38 ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ

ภาพที่ 4-39 คุณเจริญ ยกคำจู หมอดินอาสาดีเด่นสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ประจำปี 2550 กรรมการหมู่บ้านและประธานกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ 100 % ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ

ภาพที่ 4-40 – 4-41 การทำสนศึกษาที่ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ

ภาพที่ 4-42 – 4-43 การสาธิตการทดสอบคุณภาพดิน

ภาพที่ 4-44 การสาธิตการทำปุ๋ยอินทรีย์

ภาพที่ 4-45 การสาธิตการปลูกข้าวญี่ปุ่น

ภาพที่ 4-46 การสาธิตการปลูกข้าวญี่ปุ่น

ภาพที่ 4-47 การสาธิตการเพาะต้นกล้า

ภาพที่ 4-48 การสาธิตการทำน้ำหมักชีวภาพ

ภาพที่ 4-49 การฟังบรรยายเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 4-50 การบรรยายเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ อําเภอดอยสะเก็ด